

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání na Příbramsku

Tomáš Duda

© 2015 ČZU v Praze

Abstrakt

Cílem této práce je analýza pracovní vyjížďky a dojížďky do zaměstnání na Příbramsku. Práce je rozdělena na dvě části, a to na přehled řešené problematiky, kde je popsán trh práce, nezaměstnanost, prostorová mobilita a analyzován okres Příbram, a na druhou analytickou část, kde je detailně analyzována pracovní vyjížďka a dojížďka pomocí dat ČSÚ, vlastních výpočtů a dotazníkového šetření. Jsou zde popisovány vztahy, které reálně ovlivňují vyjížďku tohoto regionu. Tyto vztahy jsou vyhodnoceny a porovnány s výsledky dotazníkového šetření. Výsledkem práce je zjištění, že nejvíce pracovní vyjížďku a dojížďku na Příbramsku ovlivňuje pobíraná mzda a dosažené vzdělání. Naopak faktory věk, dojezdová vzdálenost a čas strávený na cestách nejsou pro obyvatele tohoto regionu důležité. Příbramsko je velmi ovlivněno blízkostí hlavního města Prahy, a tedy vyjížděním do této oblasti.

Klíčová slova

Dojížďka, vyjížďka, trh práce, nezaměstnanost

Cíl práce a metodika

Diplomová práce má za cíl zanalyzovat vyjížďku a dojížďku do zaměstnání na Příbramsku. Dalším záměrem je zjistit, které z faktorů nejvíce ovlivňují vyjížďku a dojížďku, a pomocí vlastního průzkumu doložit, jaký mezi nimi existuje vztah, či jaké preference se objevují u jednotlivých skupin obyvatelstva.

Předpoklad diplomové práce je založen na tvrzení, že největší vliv na pracovní vyjížďku a dojížďku má mzda, dojezdová vzdálenost, čas strávený na cestách, věk a pracovní odvětví. Pro základní orientaci v problematice této diplomové práce bylo nutné věnovat se literární rešerši. V té byl charakterizován trh práce, jeho členění, problémy na trhu práce a historie. Dále zde byl vymezen pojem nezaměstnanost. Byla popsána metodika, podle které se podíl nezaměstnaných stanovuje, a došlo k vysvětlení, proč těchto metod bylo užito. K tomuto průzkumu posloužilo nastudování odborné literatury na dané téma.

Analytická část této práce a zároveň stěžejní část celé práce byla analýza pracovní vyjížďky a dojížďky do zaměstnání v okrese Příbram. Data byla získávána z posledního Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2011. Jedná se tedy o nejaktuálnější data, která jsou k dispozici. U některých tabulek je použita delší časová řada. Toho je využito všude, kde lze nalézt aktuálnější data. Nejprve muselo dojít ke stanovení předpokladů, které by mohly pracovní vyjížďku a dojížďku nejvíce ovlivňovat. Po konzultaci s mnoha lidmi bylo dospěno k závěru, že nejvíce může pracovní vyjížďku a dojížďku ovlivňovat mzda, dojezdová vzdálenost, čas strávený na cestách do zaměstnání a věk. Předpoklad byl takový, že čím větší

mzda, tím více vyjíždějících a čím delší dojezdová vzdálenost, delší čas na cestách a větší věk, tím méně vyjíždějících. Pro určení dojezdové vzdálenosti byl použit plánovač nejkratší trasy na portálu www.mapy.cz. Dojezdová vzdálenost mezi okresy a kraji byla počítána vždy ze středu hlavního města okresu. V práci pak došlo k analýze těchto faktorů, k vyhodnocení závislosti mezi nimi a potvrzení nebo vyvrácení zvolených předpokladů. V analytické části jsou průměrné mzdy nalezeny k roku 2011, aby mohla být získaná data porovnáována s daty o pracovní vyjížděci a dojížděci zjištěnými ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

U dotazníkového šetření je pracováno ze stejného důvodu se mzdou k roku 2014.

V poslední části byl sestaven standardizovaný typ dotazníku pro zjištění preferencí obyvatel na Příbramsku. Dotazník byl sestaven před konkrétním sběrem dat ze Sčítání lidu, domů a bytů, a proto se liší v určitých aspektech od nasbíraných dat. Dotazník obsahoval 12 otázek rozdělených pomyslně do čtyř sekcí. V první sekci byly získány osobní informace o pohlaví, věku, vzdělání, počtu dětí a rodinném stavu. Ve druhé části pak byly otázky na čas strávený na cestách a ochotu dojíždět při zlepšení pracovních podmínek. Tyto otázky byly zvoleny, protože úzce souvisí s předpoklady zjišťovanými v této práci. Třetí část byla zaměřena na odvětví, ve kterém respondenti pracují. Odvětví byla zvolena podle ČSÚ. Bylo možné k nim dohledat průměrné mzdy a tyto odpovědi posloužily k analýze zvolených předpokladů. Poslední sekce dotazníku byla orientovaná na preference respondentů. Obsahovala otázky, které určují nejvíce a nejméně důležitý aspekt při výběru zaměstnání. Všechny otázky v dotazníku byly uzavřené a respondenti odpovídali pevně danými odpověďmi. Tento typ byl zvolen z důvodu možného sčítání a porovnávání výsledků. Dotazníky byl distribuován mezi obyvateli Jince, na úřadu práce a také online. Celkem bylo rozdáno 200 ks dotazníků v tištěné podobě. 100 ks mezi obyvatele Jince a 100 ks mezi pracovníky úřadu práce a jejich příbuzné. Online byl umístěn na portálu www.survio.cz a dál rozeslán do internetových skupin, které navštěvují převážně obyvatelé Příbramska.

V závěru práce bylo shrnuto naplnění cílů a dosažených výsledků. Došlo k porovnání zjištěných výsledků s výstupy z dotazníku, a bylo vyhodnoceno, jestli zjištěné výsledky korelují se skutečnými preferencemi obyvatel.

Závěr

Příbramský okres se nachází na jihozápadě středočeského kraje. Hlavní město je Příbram, které se nachází přibližně 60 km od hlavního města Prahy. Okres je rozdělen významnou českou řekou Vltavou na dvě nestejně části. Celkově je okres velmi členitý a nerovný, nachází se zde pohoří Brdy. Je přibližně z 50 % zalesněný a to příliš nenahrává zemědělství. Příbramsko je sice největší okres v kraji, ale má nejmenší hustotu obyvatel

na km². Celková nezaměstnanost v okrese je oproti Středočeskému kraji vysoká. Koncem minulého roku činila 9 %. To je dáno především nedostatečnou pracovní nabídkou v okrese. Z toho důvodu má okres vysoké záporné saldo vyjížděky a dojížděky, konkrétně -5 310 pracujících.

V analytické části práce byl kladen důraz na pracovní vyjížděku a dojížděku na Příbramsku. Vycházeno bylo ze statistických údajů ČSÚ a vlastního dotazníkového šetření. Cílem bylo potvrdit nebo vyvrátit stanovené faktory. První část spočívala v předpokladu, že počet osob, které vyjíždí do zaměstnání, závisí na vzdálenosti od bydliště. Čím více je pracovní místo vzdálené, tím méně lidí dojíždí. Tento předpoklad byl vyvrácen. Vlastními výpočty bylo zjištěno, že dojezdová vzdálenost v rámci okresu se pohybuje maximálně do 30 km. V této kategorii bylo nejvíce osob. Aby byl předpoklad potvrzen, muselo by být v každé další kategorii méně a méně vyjíždějících lidí, a tak tomu není. Ve vzdálenosti 50,1 - 70 km je zaznamenán obrovský nárůst počtu vyjíždějících. Za zmínku stojí druhá kategorie 30,1 – 50 km. V této kategorii je pouze 1202 osob. Při srovnání s první kategorií, která zahrnuje 9136 lidí, a třetí kategorií, do které se řadí 5481 jedinců, je to velký rozdíl. Ten je dán tím, že lidé pracují v okrese Příbram, a když už vyjíždí za zaměstnáním, tak dojíždí do Prahy, která je vzdálená 60 km. Příbramsko je z velké míry ovlivněno dojížděním do větších měst v sousedících krajích, především dojezdovou vzdáleností do Prahy.

V další části práce byla zkoumána závislost času tráveného na cestě do zaměstnání a počtu vyjíždějících lidí. Předpokladem bylo, že s přibývajícím časovou náročností bude klesat počet vyjíždějících. Předpoklad byl potvrzen až od kategorie 15 – 29 minut. V první kategorii, která zahrnovala osoby dojíždějící 1-14 minut, bylo totiž méně lidí, než v již zmíněné kategorii druhé.

Dále byl hledán vztah mezi věkem a počtem vyjíždějících. Tento předpoklad opět nebyl zcela potvrzen. Nejvíce vyjíždějících lidí je ve věku 30 - 39 let. To odpovídá i demografickému rozložení populace. V této kategorii v okrese žije nejvíce lidí. V každé další následující kategorii už počet vyjíždějících klesá. Je nutno podotknout, že v kategorii 15 - 24 let a 25 – 29 let je přibližně stejně osob jako v kategorii 50 – 59 let.

V další části práce bylo zjišťováno, jaký vliv má vyjížděka dle pracovního odvětví a mzdy. Předpoklad byl jednoznačně potvrzen. Lidé vyjíždějí za hranici kraje do stejného odvětví převážně kvůli mzdě. Okres Příbram je velice ovlivněn Prahou a mzdy v Praze jsou mnohdy až o 24 % vyšší než na Příbramsku

V poslední části práce jsou pomocí dotazníkového šetření zjištěny preference vyjíždějících obyvatel v okrese Příbram a tyto poznatky porovnány se získanými výsledky z předchozích částí práce. Jsou zkoumány další faktory, které by mohli ovlivňovat vyjížděku do zaměstnání. Mezi tyto faktory patří vzdělání, rodinný stav, počet dětí. Do odvětví, ve kterém je větší průměrná mzda jsou respondenti ochotni dojíždět delší čas. Opět je nutno říci, že Praha je v dojezdové vzdálenosti 60 a více minut, a právě do téhle kategorie se respondenti zařadili při nejvíce výdělečných odvětvích jako je finančnictví a pojišťovnictví či zdravotnictví a sociální péče. Další zkoumaný faktor byl rodinný stav. Z tohoto průzkumu nebyla zjištěna žádná souvislost s počtem vyjíždějících nebo časem dojíždění do zaměstnání. Podobně je tomu tak u faktoru počtu dětí, kde předpoklad zněl: čím více dětí, tím menší doba dojíždění do práce. Při prozkoumání faktoru vzdělání je potvrzen předpoklad, že lidé s vysokoškolským vzděláním jsou ochotni vyjíždět za zaměstnáním mnohem více, než lidé s nižším vzděláním, kteří pracují v místě bydliště.

Na závěr došlo ke srovnání zjištěných skutečností z dotazníkového šetření a dat získaných z ČSÚ. Porovnávána byla vyjížděka podle věku, vyjížděka podle času, vyjížděka podle odvětví a změna mezd mezi roky 2011 a 2014. Dotazník nebyl distribuován ploště po celém okrese, proto jsou data o věku a pracovním odvětví respondentů zkreslená. Při srovnání času stráveném na cestách do práce je ovšem dotazník i zjištěná data shodný.

Cíl práce byl splněn, trh práce v okrese Příbram byl analyzován. Okres Příbram je z velké části ovlivněn dojížděním do zaměstnání do hlavního města Prahy. Faktor, který nejvíce ovlivňuje pracovní migraci, je mzda pobíraná v daném odvětví společně se stupněm dosaženého vzdělání. Doba dojížděky, věk a dojezdová vzdálenost nejsou důležité.

Zdroje

- ANDERTON, Alain. Economics. Fourth edition. Ormskirk: Causeway, 2006. 768 p. ISBN 1-902796-92-6.
- KUCHAŘ, Pavel. Trh práce. 1. Vyd. Praha: Karolinum, 2007. 183 s. ISBN 978-80-246-1383-3
- MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-
- ROBERT H, Frank. Ekonomie. Přeložila: FIALOVÁ, Helena. 1. Vyd. Praha: Svoboda, 1995. 765 s. ISBN 80-205-0438-9
- SÝKORA Jaroslav. Urbanismus 2. 3. Vyd. Praha: nakladatelství ČVUT, 2009. 226 s. ISBN 978-80-01-04479-7